

Jakob Linnaa Jensen

07

Den virtuelle politiske offentlighed

Skrifter fra Center for Internetforskning
Papers from The Centre for Internet Research

Den virtuelle politiske offentlighed — et dansk case studie

Jakob Linaa Jensen

Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

E-mail: jakob.linaa@ps.au.dk

Skrifter fra Center for Internetforskning
Papers from The Centre for Internet Research
Aarhus, Denmark 2003

Published by The Centre for Internet Research, Aarhus, March 2003.

Editorial board: Niels Brügger, Henrik Bødker, Rune Dalgaard, Claus Elmholdt,
Jakob Linaa.

Jakob Linaa Jensen: Den virtuelle politiske offentlighed – et dansk casestudie

© The author, 2003

Printed at Trøjborgtrykkeriet, The Faculty of Arts, University of Aarhus.

Coverdesign: Thomas Andreasen

ISBN: 87-91163-07-2

ISSN: 1601-5371

The Centre for Internet Research

Department of Information and Media Studies

Niels Juels Gade 84

DK-8200 Aarhus N

cfi_editors@imv.au.dk

tel.: + 45 89 42 19 25

fax: + 45 89 42 19 52

<http://cfi.imv.au.dk>

Den virtuelle politiske offentlighed – et dansk case studie

Jakob Linaa Jensen

Institut for Statskundskab, Aarhus Universitet

E-mail: jakob.linaa@ps.au.dk

Abstract: Perspectives for the Internet as a new public sphere have been discussed for some time. This paper takes its departure in theoretical accounts on the nature of the ideal political public sphere and examines a Danish political discussion group, dk.politik. It is investigated whether this virtual public sphere fulfils some of the democratic promises affiliated with the Internet. It is concluded that much of the debate is respectful and some individuals claim that they feel more informed and enlightened afterwards. However, certain individuals tend to engage in endless discussions. Further, it is found that the group is not entirely anarchic as informal procedures are used to ensure a decent level of the debate. However, it seems as if the participants are the "chosen few" who use the Internet for enhancing their political participation and interest where as no new groups are mobilised.

Keywords: e-democracy, public sphere, social capital, usenet groups, political participation

INDLEDNING

Blandt Internettets mange potentialer er det ofte fremhævet, at det rummer muligheder for en radikal fornyelse af demokratiet og det politiske. Især muligheden for en revitalisering af den politiske offentlighed er gjort til genstand for mange overvejelser.¹

1. Se f.eks. (Wilhelm, 2000), (Ess, 1996), (Graham, 1999), (Dahlberg, 2001).

Der er i dag en del eksempler på forsøg på at skabe politiske offentligheder på nettet: aviser og andre nyhedsmedier, organisationer og private har skabt talrige fora for online debat. Et af de mest interessante fænomener på nettet er de såkaldte nyhedsgrupper (usenet newsgroups), af hvilke der er ca. 65000. Her diskuteres alt mellem himmel og jord. Nyhedsgrupperne er skabt af brugerne selv ved at interesserede forsamler sig og tager initiativ til at starte dem. De er principielt uredigerede, selv om de ofte medieres af såkaldte moderators, og der er principielt lige adgang for alle med interesse i at diskutere de til gruppen knyttede emner.

Hvorvidt virtuelle² politiske offentligheder substantielt lever op til kriterierne for en borgerlig offentlighed har allerede været genstand for flere undersøgelser i USA, mens der har været et meget begrænset antal i en dansk sammenhæng.³ Hittidige undersøgelser har dog ofte været præget af bestemte fokusområder og mangel på tilbundsgående analyser. Hoff, Löfgren og Johansson, 1999 nævner, at flere analyser af debat på nettet har fokuseret på adgangsproblematikker og informationsniveau. Endvidere slår det mig, at analyser af selve debattens indhold har været meget ringe belyst, ligesom der ikke eksisterer nogen egentlig undersøgelse af deltagernes demografiske og øvrige karakteristika.⁴

I denne undersøgelse skal jeg derfor behandle både gruppens overordnede ramme, det konkrete indhold af diskussionerne samt deltagernes karakteristika. Min case er nyhedsgruppen dk.politik. Undersøgelsen er en del af et større forskningsprojekt, hvor jeg har undersøgt forskellige virtuelle offentligheder og deres deltagere, både i Danmark og USA. Dk.politik var mit pilotprojekt, og den følgende fremstilling rummer derfor en del metodiske overvejelser, som også vil

2. Virtuel anvendes her i betydningen "medieret af Internettet".

3. I en amerikansk sammenhæng, se (Davis, 1999), (Wilhelm, 1998), (Hill & Hughes, 1998). I Danmark har (Hoff, Löfgren & Johansson, 1999) undersøgt debatterne op til kommunalvalget 1997, og denne forfatter har foretaget undersøgelser af debatten på Nordpol.dk skabt af Nordjyllands Amt forud for amtsrådsvalget 2001. Denne undersøgelse er under udgivelse.

4. En af undtagelserne er (Wilhelm, 1998).

være relevante for andre, der skal studere fællesskaber og gruppekommunikation via Internettet.

I det følgende skal jeg først præsentere gruppen dk.politik og den anvendte metode. Derefter skal jeg kort skitsere Jürgen Habermas' begreb om den ideelle politiske offentlighed og diskutere, hvilke udfordringer og muligheder, Internettet frembyder i den forbindelse.

Herefter vil jeg belyse den overordnede ramme og betingelserne, hvorunder debatten på dk.politik foregår. Dernæst skal jeg belyse indholdet af debatten ud fra forskellige demokrati- og offentlighedsteoretiske begreber, og jeg skal vurdere forskellige typiske hypoteser om deltagerens åbenheds konsekvenser for tone, argumentation og deliberation. Desuden skal jeg undersøge, hvorledes debatten søger at opretholde sig selv gennem forskellige former for handlinger deltagerne imellem. Endeligt skal jeg berøre deltagerne og deres ressourcer ud fra en antagelse om, at det ofte er "Tordenskjolds soldater", der deltager i debatter på Internettet.

Inden denne proces kan starte er der imidlertid grund til først at præsentere det offentlighedsbegreb, der udgør den overordnede teoretiske ramme for analysen.

BEGREBET POLITISK OFFENTLIGHED

Debatten om, hvorvidt internettet muliggør eller ligefrem udgør en helt ny form for politisk offentlighed, er i stort omfang foregået i habermasianske termer. Der er derfor grund til meget kort at opridsse Jürgen Habermas' klassiske argument.⁵ I hans forståelse opstod den borgerlige offentlighed i kaffestuer og saloner i 1700-tallet. Som sådan ser han den da også i tæt samspil med demokratiets opkomst. Habermas' skildring af den borgerlige offentlighed er i lighed med begreber om torvet i antikkens Athen og de såkaldte bymøder i New

5. Habermas har senere raffineret denne diskussion en del, og hans oprindelige offentlighedsbegreb skal derfor mest ses som en idealtipe for diskussion af politisk offentlighed og dens betingelser.

England, USA blevet en slags visioner for en ny ”demokratisk guldalder”.

Habermas ser den politiske offentlighed som et forum, hvor enhver borger frit kan indtræde og gøre sin opfattelse og indflydelse gældende. I den diskussion, der herefter finder sted, opstår ideelt set en proces, der leder frem til en højere politisk fornuft, der skal være styrende for beslutninger i det politiske system.

For at det kan komme så vidt, skal to betingelser kort fortalt være opfyldt: for det første skal individerne på forhånd stilles lige i debatten. Det er altså vigtigt, at der er fri og lige adgang til den politiske offentlighed. For det andet skal argumentet være i centrum i debatten. Det er altså principielt uden betydning, at en deltager er kulturminister, og en anden er gadefejer, idet enhver deltager skal vurderes på argumenter alene. Hermed kan der skabes en slags ”ideel samtalsituation” præget af oprigtighed, respekt, lytning, og deliberation, hvorigennem man ikke blot når frem til en konsensus, men den enkelte deltager også gennemgår en politisk læringsproces i retning af oplysning og større respektfuldhed over for det bedre argument.

På Internettet er der formelt lige adgang for alle, og samtidig kan deltagerne principielt diskutere uafhængigt af status p.g.a. muligheden for anonymitet. Dette giver omvendt også nogle problemer, da det ofte hævdes, at anonymitet kombineret med mangel på moderering og redigering fører til uansvarlighed, usaglighed og decideret hadsk adfærd. Samtidig er det naturligvis et spørgsmål, hvorvidt adgangen til den virtuelle politiske offentlighed ikke reelt er lige så begrænset som i 1700-tallets kaffestuer.

DK.POLITIK SOM VIRTUEL OFFENTLIGHED

I undersøgelsen er det naturligt at udvælge en nyhedsgruppe, der eksplicit har til formål at diskutere politiske emner. En sådan gruppe er dk.politik, der efterhånden har ti år på bagen.⁶ Med dk.politik har man en gammel gruppe, der samtidig er den mest generelle danske politiske nyhedsgruppe. Det forekommer

6. Se <http://www.usenet.dk>

indlysende at udvælge denne gruppe som en slags kritisk case på virtuel offentlighed, da den formelt lever op til mange af de karakteristika, der ifølge Habermas også prægede den klassiske borgerlige offentlighed: den er startet af borgerne, der er formelt fri og lige adgang, og eftersom gruppen ikke har direkte politisk indflydelse, skulle den principielt være fri for interessekampenes hærgen.

METODE

Studier af fænomener på Internettet påkalder sig nogle særlige overvejelser i forhold til velkendte samfunds- og kommunikationsstudier. Det følgende kan derfor også betragtes som et bidrag til en metodeudvikling for studier af virtuelle fællesskaber. Jeg vil først berøre dataudvælgelse og kriterier for stikprøve. Dernæst vil jeg efter tur komme ind på undersøgelsens tre elementer, ramme/struktur, indhold og deltagere.

Dataudvælgelse og stikprøve

Det samlede datamateriale er tilvejebragt ved at følge debatten på dk.politik i en periode på to måneder, april og maj 2001. Hermed var der mulighed for at få et fornuftigt overblik over debatten gennem længere tid samtidig med, at der kunne genereres et tilstrækkeligt stort datamateriale.⁷ På den anden side ville en længere periode have resulteret i et uoverskueligt stort antal indlæg, og selv med en periode på to måneder blev det nødvendigt at udvælge en stikprøve til den mere dybdegående indholdsanalyse.

Angående valg af analyseperioden havde jeg en formodning om, at det galdt om at vælge så "normale" måneder som muligt, så data bliver repræsentative for gruppen som helhed. Ud fra en umiddelbar betragtning om, at man nok skal undgå ferieperioder pga. formodet mindre aktivitet, blev april og maj derfor udvalgt som de seneste måneder inden analysen påbegyndtes. Indlæg fra

7. Se bl.a. Hoff, Löfgren og Johansens undersøgelse af Kommunalvalget 1997, der led under et begrænset tilgængeligt datamateriale.

disse to måneder udgør grundlaget for den strukturelle analyse, og alle deltagere i perioden, der kunne nås, har endvidere efterfølgende fået tilsendt det elektroniske spørgeskema.

Dernæst kom spørgsmålet om udtagelse af en stikprøve af indlæg til brug for den dybere analyse. De forskellige indlæg i dk.politik organiseres i tråde efter emne. En enkelt tråd kan strække sig over alt fra få timer til flere måneder. Indledningsvist anvendte jeg derfor Googlegroups.com, der i dag fungerer som arkiv over alle usenet grupper fra 1995 og frem, til at hente alle tråde fra perioden.

For den videre indholdsanalyse stod jeg nu tilbage med en tilfældigt udvalgt stikprøve på 311 indlæg.

Undersøgelsens elementer

Teoretisk tager analysen det udgangspunkt, at der er tre elementer, når man skal analysere dk.politik som eksempel på en politisk offentlighed: Den overordnede ramme og struktur for debatten, selve debatten, herunder hvorledes debatten søger at opretholde sig selv, og endelig deltagerne og deres karakteristika. I praksis vil undersøgelsen derfor foregå på følgende dimensioner: *Ramme/struktur, Indhold, og deltagere.*

Mens struktur- og indholdsanalyser supplerer hinanden godt for så vidt angår analyser af de deliberative processer i gruppen, skal analysen af deltagerne tjene til at besvare nogle af de klassiske betænkeligheder, der altid følger i kølvandet på en diskussion af offentlighedsbegrebet, nemlig hvorvidt deltagerne er repræsentative for befolkningen, og hvorvidt fysiske eller andre barrierer afholder bestemte grupper fra at deltage.

Strukturen er belyst kvantitativt, *indholdet* kvalitativt, og *deltagernes karakter* ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse postet i gruppen, da de øvrige analyser var afsluttet. Desuden er løbende observationer og feltnoter naturligvis inkluderet som supplement til de øvrige analyser. Undersøgelsens tre elementer og tilhørende metoder skitseres her og uddybes i det nedenstående.

Analysens elementer	Analysens metoder	Analysens objekt
Ramme/struktur, gruppens liv	Netscan, Usenet statistikker, indholdsanalyse	Alle indlæg i perioden
Debattens indhold (hvad og hvordan diskuteres der)	Indholdsanalyse og svar fra deltagerne	Stikprøve af alle indlæg i perioden
Deltagerne	Svar fra deltagerne (spørgeskema)	Alle deltagere i hele perioden

Da strukturanalyser er af mere overordnet karakter, vil det være muligt at foretage disse på et større sæt af data end den egentlige indholdsanalyse, der kræver en mere indgående behandling. Løsningen blev derfor at lave strukturanalyser samt hente deltagere til spørgeskemaundersøgelsen på baggrund af data for hele den periode, der udvalgte, mens indholdsanalysen blev gennemført på en stikprøve af indlæg.

Debattens struktur

De overordnede strukturelle analyser tjener først og fremmest kontekstuelle formål. Det undersøges, hvor udbredt politiske nyhedsgrupper er, og hvor meget dk.politik fylder i det overordnede landskab.

Dernæst analyseres aktiviteten i dk.politik i de to måneder, undersøgelsen tager udgangspunkt i. Hvor mange indlæg postes i alt, hvor mange deltager i debatten, hvad er den gennemsnitlige postfrekvens, hvor mange deltager for første gang, og hvor mange er tilbagevendende postere? Disse tal kan uddrages både absolut og fordelt pr. dag og uge.

Sådanne meget overordnede kvantitative mål foretages ved hjælp af programmet Netscan udviklet af Microsofts researchere.⁸ Andre interessante mål, der kan afdækkes, er, hvem der poster mest i gruppen, og hvor meget de poster. Heraf kan man f.eks. se, om enkeltpersoner dominerer debatten totalt.

Debattens indhold

Mange hidtidige undersøgelser er stoppet ved gruppens kontekst og overordnede form. For at forstå, hvad der egentlig går for sig i en "politisk offentlighed" på

nettet, har jeg valgt at gå dybere ind i indlæggene gennem en egentlig indholdsanalyse. Herigennem kan man afdække aspekter af gruppens liv og debattens egentlige karakter og bestemme, i hvor høj grad, denne lever op til gængse forestillinger om demokrati og offentlighed. Da der er tale om langt mere tilbundsående (og arbejdskrævende) analyser end ovenfor, vil de kvalitative analyser kun blive foretaget på indlæg inden for den tidligere omtalte stikprøve.

Indholdsanalyse er generelt et forsøg på at oversætte kvalitative data som kommunikation til kvantitative mål, der kan gøres til genstand for sammenligninger og statistik.⁹ Den kan grundlæggende set foretages på to måder, ordoptælling og kodning. I dette tilfælde er det nødvendigt at anvende kodning. En ordoptælling ville ikke give mening, da man i netdebatter ofte citerer hinandens indlæg, hvorved billedet ville blive noget skævt. Yderligere er det formålet med undersøgelsen blandt andet at afdække debattens tone, saglighed og graden af gensidig respekt, noget der næppe ville kunne afdækkes ved en simpel ordoptælling.

Når man foretager en kodning, er der flere forhold, man skal være opmærksom på. Først og fremmest er der valg af enhed for kodning. Denne skal afspejle det fænomen, man teoretisk søger at afdække. I denne sammenhæng er hvert enkelt indlæg valgt som kodningsenhed, idet et indlæg i debatten skal ses som en samlet demokratisk ytring.

I forsøget på at afdække latente aspekter af teksten er det afgørende at kode så præcist og konsistent som muligt, for at de genererede data så troværdigt som muligt kan repræsentere det skrevne eller talte ord. Det er altid problematisk at foretage sådan en kodning. Flere spørgsmål melder sig:

For det første, om man skal kode selv eller inddrage flere kodere. Ved at inddrage andre opnås en større grad af validitet, men samtidig bliver der et

8. Se <http://netscan.research.microsoft.com/>

9. I denne sammenhæng anvendes begrebet indholdsanalyse snævert i den forstand at det refererer til den tradition, der på engelsk betegnes "content analysis". Blandt pionerne kan nævnes Stone, Holsti og Krippendorff. På dansk anvendes begrebet almindeligvist bredere.

problem med kodernes indbyrdes reliabilitet. Eftersom instruktion af koderne er en arbejdskrævende opgave, og udbyttet i en forholdsvis begrænset undersøgelse som dette formentlig ikke bidrager til ret meget højere validitet, har jeg valgt selv at foretage hele kodningen og så foretage en grundig eksplicitering af mine præmisser for kodning og kategoriudvikling.

For det andet spørgsmålet om, hvordan og i hvilke kategorier der skal kodes. Det er klart, at dybtgående teoretiske overvejelser altid må gå forud for enhver kodning. Derfor skal der i det følgende bruges nogen plads på at præsentere kategorierne og deres begrundelser.

Til undersøgelsen er anvendt programmet MaxQda, der er blandt de nyeste og mest avancerede værktøjer til indholdsanalyse. Det gør det muligt både at kode hvert enkelt indlæg så mange gange, det ønskes, og lave basale analyser af de enkelte koders frekvens, hvorefter de rå datamatricer kan eksporteres til videre bearbejdning i statistikprogrammet SPSS. I kodningen er taget hensyn til, at tre typer analyser skal være mulige: simple frekvensoptællinger af fordelingen af indlæg på hver enkelt variabel, relationelle analyser af samvarians mellem forskellige variable, og sporing af bestemte variabelværdier til bestemte emneområder, indlæg og/eller forfattere.

Kodningskategorierne er fremkommet ved en blanding af operationalisering af det teoretiske udgangspunkt og en eksplorativ gennemlæsning af debatten. Det er klart, at parametre som tone, respekt, dagsordensfastsættelse og deliberation er interessante at belyse ud fra undersøgelsens demokrati- og offentlighedsteoretiske udgangspunkt. Derudover viste de første eksplorative gennemlæsninger af debatten, at det også var relevant at skelne mellem forskellige dialogformer og emner.

Debatten på dk.politik er kodet med udgangspunkt i ni variable, der vil blive forklaret og uddybet i det nedenstående. Disse variable vil kunne genfindes i den konkrete analyse.

Indledningsvist er en række variable, der bidrager til at fortælle noget om strukturen, rammen, og livet i gruppen.

Dialog: I et forsøg på at vurdere den gensidige respekt deltagerne imellem, vurderes det enkelte indlægs overordnede karakter. Det angives, om det enkelte indlæg er reelt svar på et andet indlæg, om det er enetale, eller om det er starten på en ny diskussion (ikke nødvendigvis ensbetydende med, at det også er første indlæg i tråden). Variabelværdierne bliver derfor: *Start, Svar, Enetale*.

Åbenhed: Graden af åbenhed i debatten er højst relevant i forhold til diskussionen af, hvorvidt anonymitet leder til mere hadefulde indlæg og derved er et problem for en deliberativ debat. Står deltageren frem med fuldt navn og sikker valid e-mail adresse¹⁰ kodes ”åben”. Hvis kun en af disse betingelser er opfyldt, kodes ”delvist”. Hvis deltageren fremstår anonym, kodes ”anonym”. Kategorierne er altså: *Åben, Delvist, Anonym*.

Tone: Sidst skal vurderes den generelle tone i indlægget, både hvordan der tales til andre debattører, og hvordan debattøren omtaler 3. personer eller fænomener. Denne variabel giver som den eneste fuld mening som intervallskala-variabel, og koderne er derfor tænkt på et kontinuum fra 1 til 5, hvor indlægget tildeles højere værdi, jo mere sobert og respektfuldt, det er. Variabelværdierne er: *Hån/had, Sarkasme, Ligegyldighed, Saglighed, Respekt*.

Den næste række af variable tjener til at belyse selve debattens indhold.

Form: Helt grundlæggende er det selvfølgelig vigtigt, hvorvidt et indlæg er vedkommende eller uvedkommende for debatten i gruppen. Endvidere er det vigtigt at undersøge, hvilke indlæg der debatterer og tager stilling til debatten. Disse giver vigtige fingerpeg om, hvorledes debatten opretholdes mellem deltagerne, og hvilke sanktioner der tages i anvendelse over for brud på den implicite netikette. Variabelværdierne bliver derfor: *Reelt, Uvedkommende, Debat om debat*.

Emne: Det kan være væsentligt at sondre mellem emner, dels for at få et

10. Valid e-mail adresse vurderes på baggrund af udbyderen. Er denne en kendt dansk eller udenlandsk kommerciel udbyder, herunder en virksomhed eller læreanstalt, vurderes den som valid.

overblik over debatten, dels for at belyse, om nogle emner diskuteres i særlig grad. Variabelværdierne bliver: *EU, Socialpolitik, Generel politik, Skat og afgift, Etik, Lov og ret, Medier, Faktuel, Historie, 3.verden, Personer, Miljø og teknologi, Økonomi, Ideologi, Indvandrere/muslimer.*

Argumentation: Næstefters vurderes argumentationsniveauet (eller mangel på samme) for hvert enkelt indlæg. De indlæg, hvor der findes eksplicit forsøg på argumentation kodes. Der skelnes mellem, om der argumenteres i indlægget, eller om det blot er en påstand. Endvidere skelnes mellem, om argumentationen blot foregår ved hjælp af debattørens interne viden og holdninger, eller om der argumenteres ved hjælp af ekstern information og kilder. Variabelværdierne bliver herefter: *Påstand, Ekstern validering, Intern validering.*

Information: Et vigtigt element i en deliberativ debat er, at der tilføjes ny information, der bidrager til debattens oplysning og fremadskriden. Det er derfor for hvert enkelt indlæg vurderet, hvorvidt der tilføjes eller eventuelt søges information. Variabelværdierne bliver: *Information tilføjes, information søges.*

Deliberation: Selv om andre variable tjener til at belyse deliberationen som sådan, vil det også blive søgt vurderet, i hvor høj grad det enkelte indlæg er eksplicit deliberativt i den forstand, at der foregår refleksion over og stillingtagen til andres indlæg. Hvis der vises tegn på overbevisning som følge af andres argumenter, kodes "overbevisning". Hvis indlægget er med til at bringe debatten fremad, sådan at nye relevante argumenter, informationer eller pointer bringes på banen, kodes "fremadskriden". Hvis debattøren derimod radikaliserer sin holdning, kodes "radikalisering". Variabelværdierne bliver altså: *Overbevisning, Fremadskriden, Radikalisering.*

Dagsorden: For at vurdere diskussionen på dk.politik's mulige effekt på eller samspil med den øvrige politiske dagsorden, undersøges det, hvorvidt der er eksplicite henvisninger til eller fra eksterne dagsordener. Der skelnes mellem indlæg, der eksplicit refererer til øvrige medier, indlæg der refererer til den løbende dagsorden i samfundet, herunder også diskussioner med venner, andre internetdebatter og lignende, og indlæg der viser tegn på, at debatten

søges strakt ud over dk.politik og til andre medier. Kort fortalt bliver variabelværdierne altså: *Fra andre medier, Fra øvrig dagsorden, Til dagsorden.*

Spørgeskemaundersøgelsen

Den tredje del af undersøgelsen er et survey blandt alle deltagere, der har postet i perioden. Selv om man ud fra postfrekvenser, e-mail adresser og indlæg kan sige noget umiddelbart om deltagerne, er der dog mange spørgsmål, der kun kan afdækkes ved at spørge dem selv. Ved at afdække deltageres sociale og fysiske karakteristika er det muligt at vurdere, i hvilket omfang deltagerne er repræsentative for befolkningen, og om der reelt er lige adgang til gruppen. Til brug for andre dele af analysen er der endvidere spurgt til deltageres opfattelse af debattens karakter, informationsniveau og rækkevidde.

Online surveys er et relativt nyt domæne, der i sig selv frembringer utallige metodiske spørgsmål og overvejelser. Det største problem er naturligvis repræsentativiteten i forhold til befolkningen som helhed. Når man blot undersøger et udsnit af internetbrugere, er det naturligvis af større relevans, om man kan være sikker på at få fat i et repræsentativt udsnit af gruppens deltagere. Svaret er, at det kan man ikke være sikker på, da man ikke har nogen data for gruppen som helhed. Det vil derfor være problematisk at hævde statistisk inferens på baggrund af de tilvejebragte data. Imidlertid kan et survey altid tjene som et casestudie og bidrage til et mere nuanceret billede af deltagerne. Desuden er det selvsagt den eneste metode, hvormed man kan udlede oplysninger om deltagere i netdebatter, der oftest er anonyme, og som sjældent afslører adresse og telefonnummer.

Online surveys har deres fordele og ulemper. De er umiddelbart lettere og mindre tidskrævende at gennemføre end almindelige surveys. Til gengæld er det også en tendens, både i Europa og USA, at man generelt får ret lave svarprocenter, bl.a. fordi mange e-mail-adresser er af en tvivlsom kvalitet.¹¹

11. F.eks. er der mange, der angiver en falsk adresse for at undgå spam. Andre angiver adresser, de kun yderst sjældent tjekker. Endvidere modtager mange i dag så meget elektronisk post, at de blot vil slette en anmodning om at bruge tid på et survey.

Samtidig fik jeg selv flere tilkendegivelser på, at et survey som dette opfattes som spam, dvs. uvedkommende og uønsket e-mail. Derfor forventede jeg selv med et overtalende følgebrev, hvor jeg påpegede undersøgelsens relevans, at opnå en væsentligt lavere svarprocent end i mere traditionelle surveys.

For at få så stor en potentiel gruppe med som muligt, postede jeg til alle deltagere, der i perioden april og maj havde bidraget til debatten. I alt var der 275 deltagere eller rettere, e-mail adresser. Jeg var indledningsvist nødt til at tjekke for folk, der brugte forskellige e-mail-adresser eller forskellige navne, men som oplagt var en og samme person. 4 respondenter havde således i alt 9 identiteter, hvilket bragte antallet af reelle deltagere i debatten ned på 270.

Næste udfordring, specielt af relevans når man skal udregne den reelle svarprocent, var antallet af valide e-mail-adresser. Som nævnt bruger mange falske eller ikke særligt virksomme adresser, både af anonymitetsgrunde og for at undgå spam. Jeg regner en adresse for valid, når den indikerer en dansk eller udenlandsk (kendt) internetudbyder eller uddannelsesinstitution/arbejde, og når den svarer mere eller mindre til deltagerens navn. Jeg regner en adresse for tvivlsom, når værten er hotmail, yahoo eller andre gratistjenester og/eller navnet inden snabel-a'et lader tvivl om deltagerens navn. Jeg regner adresser for ikke valide, når de er åbenlyst ugyldige. Af alle indlæg indeholdt 132, lige under halvdelen, valide e-mail-adresser, mens 100 indeholdt tvivlsomme og 38 indeholdt ikke valide adresser.

Når vi nu efterfølgende skal udregne den reelle svarprocent, kan det gøres på to måder:

For det første kan vi tage udgangspunkt i det antal mails, der ikke kom retur, og som må forventes teoretisk set at have nået en respondent. 270 mails blev sendt af sted, 72 kom retur, 5 kom tilbage som uønsket, og 8 deltagere var udlændinge (Norge, Sverige og Finland), som ikke må forventes at have interesse i en dansk undersøgelse. En sådan fremgangsmåde ville maksimalt kunne resultere i 185 svar, og der kom 54. Svarprocenten er derfor 29%.

For det andet (og mere realistisk) kan vi tage udgangspunkt i antallet af valide e-mail adresser. Denne metode synes god, da mange af de adresser, der

trods alt ikke returnerede mails, er gratis eller fake-adresser såsom mydejanews.com eller yahoo.com. Mange har disse adresser, bruger dem, men læser aldrig mails. Dertil kommer, at der er gået et halvt år mellem indhøstning af respondenter og survey. Det kan betyde, at mange af disse adresser er gået i glemmebogen. Beregner man svarprocenten på dette grundlag er den 54 indlæg ud af 132 = 41%.

Min endelige svarprocent er beregnet ved at tage et gennemsnit af de to tal, og den bliver derfor 35%. Dette er sammenlignet med fysiske surveys ikke imponerende men placerer sig dog pænt i eksisterende netsurveys med svarprocenter på mellem 10 og 50. Det skal anføres, at jeg ikke havde en rykkemekanisme til rådighed, da jeg ikke kunne identificere hver enkelt respondent). Derudover anvendte jeg en "push"-strategi ved at poste direkte til folk fremfor en "pull"-strategi, hvor respondenterne svarer ved at gå ind på en hjemmeside. Mange har sikkert følt dette påtrængende. Til sidst skal anføres, at der var et halvt år imellem indlæg og spørgeskema, og at jeg tog alle tilgængelige e-mail adresser. Det sidstnævnte havde dog også til formål at få så stor en pulje af respondenter, at jeg under alle omstændigheder ville få et acceptabelt respondentantal til at få et billede af gruppen, hvilket jeg konkluderer er lykkedes.

KONTEKSTEN FOR DK.POLITIK

Inden jeg påbegynder den egentlige undersøgelse, skal jeg kort kontekstualisere fænomenet politisk debat på nettet. Der er for det første grund til at gøre sig klart, hvor stort et fænomen, debatter på Internettet er i forhold til den øvrige samfundsdebat. Den gængse opfattelse, som støttes af egne, løselige eksplorative observationer af nyhedsgrupperne siden 1996, er, at de endnu er et begrænset fænomen forbeholdt de få, akkurat ligesom 1700-tallets kaffestuer. Debat på Internettet lader sig dog ikke nemt sammenligne med andre debatter, eksempelvis læserbrevsdebatter i aviser. Det skyldes, at der ikke eksisterer redigering på nettet. Man kan derfor ikke umiddelbart sammenligne antal indlæg eller lignende.

Hvad, man kan sige noget meningsfuldt om, er, i hvor stort omfang, diskussioner på nettet rent faktisk drejer sig om politiske emner. Der er fem danske Usenet-grupper dedikeret til at diskutere politik. Udover dk.politik (den største og mest generelle) er det dk.politik.indvandring, dk.politik.trafik, dk.politik.miljoe og dk.politik.ungdom. Alle grupper er opstået derved, at et tilstrækkeligt antal enkeltpersoner har tilkendegivet over for de tekniske administratorer af danske usenetgrupper, at de ønskede grupperne oprettet.

Der findes samlede statistikker over alle danske nyhedsgrupper. Den senest tilgængelige på en årlig basis er fra 2000. Den viser, at dk.politik og dk.politik.indvandring faktisk er blandt de 15 største grupper. Tilsammen tegner de fem danske grupper, hvor der diskuteres politik sig for 68019 indlæg. I dk.politik blev der i år 2000 postet 42407 indlæg, svarende til gennemsnitligt 3534 pr. måned.

Disse tal skal naturligvis sammenholdes med muligheden for krydspostning, dvs. at samme budskab postes til flere politiske grupper. Når der er taget højde for dette fænomen, som i den udvalgte periode udgør 21%, er der stadig over 50000 unikke indlæg i danske politiske nyhedsgrupper pr. år, noget der må siges at være ganske omfattende.

For dk.politik's vedkommende går krydspostningen mest til dk.politik.indvandring, nemlig godt 18% af samtlige indlæg. Andre beslægtede grupper tegner sig højst for 1% hver af samtlige indlæg. Det er altså tydeligt allerede her, at meget af debatten på dk.politik hidrører emner som flygtninge og indvandrere. Man skal dog tage i betragtning, at analyseperioden dækker over tidsrum, hvor netop dette emne var øverst på den politiske dagsorden, hvilket formentlig forårsager en overrepræsentation af dette emne.

Krydspostning dk.politik april-maj 2001		
dk.politik.indvandring	1170	17,9%
dk.livssyn.kristendom	89	1,4%
dk.videnskab.jura	58	0,9%
se.region.skaneland	35	0,5%
dk.livssyn	35	0,5%
Andre grupper	9	0,1%
Total krydspostning	1396	21,3%

Det skal i øvrigt bemærkes, at den megen krydspostning til dk.politik. indvandring er i modstrid med fundatsen (de nedskrevne regler) for debatten på dk.politik, hvor indlæg om emnet henvises til netop dk.politik.indvandring. Egne eksplorative studier tilbage i 1996 viser dog, at fænomenet dengang var langt mere udtalt, så en eller anden form for justits i gruppen er altså blevet håndhævet.

LIVET I GRUPPEN

Herefter vender vi os til selve aktiviteten i dk.politik i den valgte periode. Det viser sig, at vores analyseperiode rummer 6525 indlæg på to måneder, et gennemsnit på 3263 pr. måned eller 107 pr. dag. Den valgte periode synes dermed rimeligt repræsentativ for så vidt angår aktiviteten.

Et automatisk program som Netscan anvendt til disse optællinger har en tendens til at overestimere antallet af deltagere.¹² Min manuelle optælling til brug for det senere survey viser imidlertid, at der er 270 unikke deltagere i perioden.¹³ Det tyder på, at en ret stor del af dem, nemlig 130, er første-

12. Det hænger dels sammen med, at det optæller måned for måned, dvs. at der kommer gangangere med i en tomåneders periode, dels at det tæller pr. e-mail adresse, hvoraf mange deltagere bruger flere forskellige.

13. Også dette tal skal tages med et vist forbehold, da der stadig godt kan være en deltager blandt flere identiteter, se metodeafsnittet. Man kan således sige, at der i hvert fald er højst

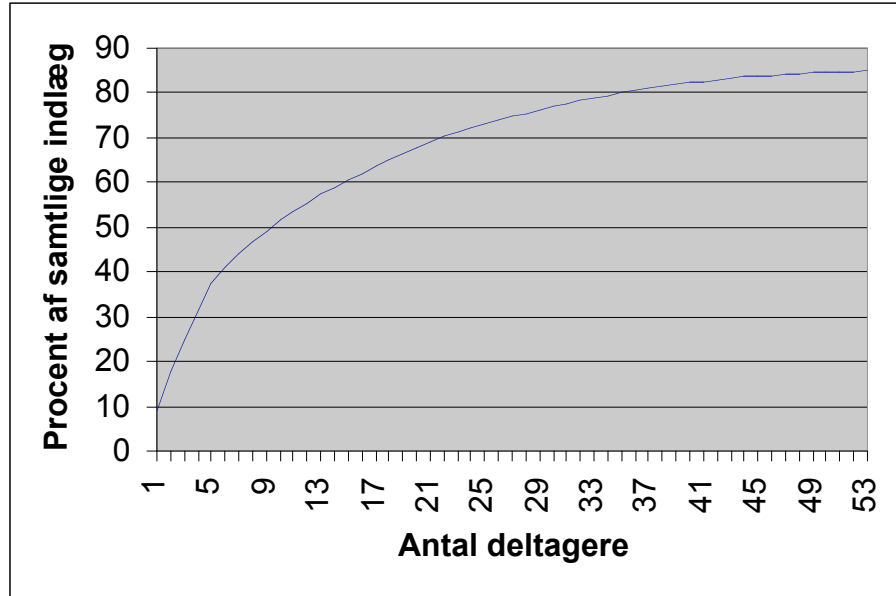
gangsdeltagere i gruppen. Igen må her tages det forbehold, at tallet er et udtryk for antal e-mail adresser, og da mange deltagere bruger flere adresser eller skifter hyppigt, er tallet reelt noget mindre. Under alle omstændigheder peger det dog på stor løbende udskiftning i gruppen og samtidig på en åbenhed over for nye deltagere.

Aktivitet:	April	Maj	I alt
Antal indlæg	2308	4217	6525
1.gangs postere	46	84	130
Interaktivitet:			
Svar	2145	4057	6202
Ubesvarede	46	54	100

Hvad angår den umiddelbare interaktivitet i gruppen, er 6202 eller 95% af alle indlæg svar på allerede eksisterende indlæg. Kun 100 eller 1,5% står ubesvarede og modsiger derfor mange hidtidige teoretiske formodninger om, at debatter på nettet mest består af enetale.

Det er dernæst interessant at se, hvorledes antallet af indlæg fordeler sig på de forskellige deltagere. Heraf kan man f.eks. se, om enkeltpersoner dominerer debatten totalt. Det er tydeligt, at enkelte deltagere er meget aktive. Målt i antal indlæg tegner de 3 mest aktive sig for 25% af aktiviteten, de 10 mest aktive for over 50%, de 20 mest aktive for 2/3 og de 50 mest aktive for næsten 85%. Dette er ikke overraskende i forhold til studier af andre netdebatter og gængse debatfora. Men det viser os, at dk.politik afgjort har en gruppe af kernebrugere, der debatterer intenst indbyrdes.

270 unikke deltagere!

Kumulativ procent for antal indlæg fordelt på de 53 mest aktive deltagere

Til dette billede kan man tilføje aktiviteten målt på antal dage, folk aktivt deltager i debatten. En enkelt deltager poster aktivt 52 dage, mens andre poster en enkelt dag. Tegner man et billede af gruppens 50 mest aktive deltagere, er de i gennemsnit aktive i 20 dage.¹⁴

På denne plads skal det anføres, at mange aktivt læser indlæg hver eller næsten hver dag uden at poste. Der er grund til at tro, at både aktiviteten og det reelle antal deltagere i gruppen er langt højere, hvis man inddrager de såkaldte "lurkers", folk der læser gruppens indhold men ikke selv poster. Det er en indbygget metodologisk svaghed ved analyser af computermedierede fællesskaber, at det kun er muligt at måle antallet af aktive deltagere. Dette har jeg i denne undersøgelse søgt at kompensere for ved at tilføje et spørgeskema.

14. Programmet Netscan kan kun lave statistik for de 40 mest aktive i hver måned, hvilket tilsammen giver et billede af 53 deltagere.

Dialogen i gruppen

Vi vender os nu til dialogen deltagerne imellem. 5,8% af alle indlæg er startindlæg, dvs. at der reelt påbegyndes en ny debat i gruppen, mens langt de fleste indlæg, 89,7%, rent kvalitativt er del af en egentlig dialog. 10,3% af indlæggene må betegnes som egentlig enetale, hvor deltageren ikke søger eller formår at indgå i nogen dialog. Dette tal er dog noget mindre end man skulle forvente på baggrund af eksisterende studier, hvor forfatterne ofte har været fokuseret på omfattende monologer.¹⁵

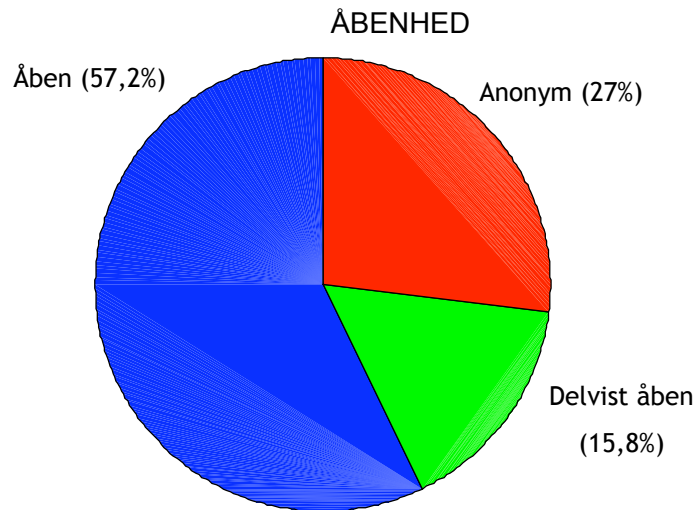
Der er grund til at dvæle ved startindlæggene i gruppen. I en politisk debat er et afgørende spørgsmål den interne dagsordensfastsættelse, dvs. hvem der tager initiativ til diskussionerne. Hermed opnår man en ikke uvæsentlig kontrol over debatten. Man kunne frygte for, at et ureguleret forum som dk.politik ville blive meget domineret af enkeltpersoners monopoliseringen af de diskuterede emner, eftersom ingen formel ordstyring eksisterer.

I stikprøvens 311 indlæg er der altså 18 startindlæg, og de fordeles mellem 15 forskellige postere. Selv om en enkelt deltager, B.W., står for 3, er der derfor ikke belæg for at påstå, at enkeltindivider styrer dagsordensfastsættelsen i gruppen.

Åbne eller anonyme deltagere?

I dk.politik er deltagerne modsat mange andre netdebatter ikke mere eller mindre forpligtede til at stå frem med navn. Derfor bliver spørgsmålet om anonymitetens negative eller positive konsekvenser for debatten også højt relevant. Det viser sig dog, at over halvdelen af deltagerne står frem helt åbent, i dette tilfælde med fuldt navn og valid e-mail adresse. Andre 15,8% er delvist åbne og afslører enten navn eller valid e-mail adresse, mens 27% er anonyme, idet de ikke afslører hverken eller. Vi skal senere vende tilbage til spørgsmålet om, hvorvidt måden at identificere sig på indvirker på opførselen i gruppen.

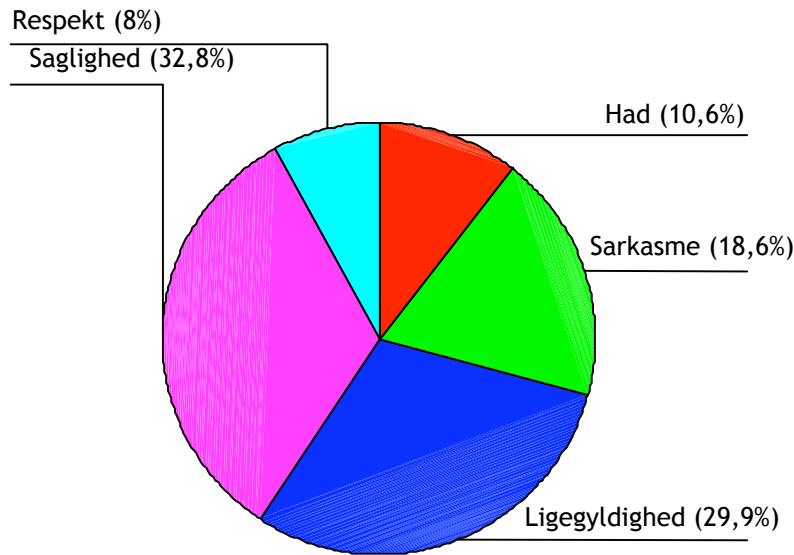
15. (Wilhelm, 1998)

Åbenhed blandt deltagerne fordelt på antal indlæg

Debattens tone

En ideel politisk offentlighed i Habermas' forstand er som sagt præget af gensidig saglighed og respekt blandt deltagerne. Det har været hævdet, at tonen i netdebatter ofte er rå, uhøflig og præget af "flaming", hadske indlæg, fordi deltagerne kan være anonyme, og fordi de ikke er begrænset af de sociale bånd, der gør sig gældende i fysiske politiske fællesskaber. Anonymiteten tillader med andre ord den mørke side i mennesket at komme op. Ser man på indlæggene i dk.politik, er der generelt flere indlæg, der må karakteriseres som saglige eller ligefrem respektfulde, end der er hadske eller sarkastiske indlæg.

Figur: Tonen i gruppen fordelt på antal indlæg

Næste element vil naturligt være at spørge, om tonen er afhængig af, hvorvidt deltageren er anonym eller står åbent frem. Med andre ord er det spørgsmålet, om der er større tendens til hadefulde indlæg og flaming blandt anonyme deltagere end blandt åbne, noget der ville ligge i forlængelse af de ovennævnte formodninger. Det ses, at der ikke er et helt klart mønster, omend der er 41,7% hadske eller sarkastiske indlæg blandt anonyme deltagere mod 25,9% blandt debattører, der står åbent frem. Ligeledes er der 43,8% indlæg med saglig eller respektfuld tone blandt de åbne deltagere mod 32,1% blandt de anonyme. Mønsteret i tendensen brydes dog blandt deltagere, der kun står delvist åbent frem, idet de synes at score højest blandt alle tre grupper hvad angår såvel saglighed som had. Der er altså ikke nogen helt entydig tendens.

Åbenhed Tone	Anonym	Delvist åben	Åben	Total
Had	10,7%	14,3%	9,6%	10,6%
Sarkasme	31%	6,1%	16,3%	18,6%
Ligegyldighed	26,2%	34,7%	30,3%	29,9%
Saglighed	20,2%	40,8%	36,5%	32,8%
Respekt	11,9%	4,1%	7,3%	8%
Total	100%	100%	100%	100%

Spørgsmålet om anonymitetens konsekvenser vil blive berørt i detaljer senere.

DEBATTENS INDHOLD

Indledningsvist skal jeg belyse indlæggenes overordnede form. Mange nyhedsgrupper præges eller plages af uvedkommende indlæg, spam, som især kan tage form af reklamer, promovring af personlige hjemmesider postet til et utal af grupper el.lign. I dk.politik er dette kun i meget begrænset omfang tilfældet, idet kun 2,3% af indlæggene må betegnes som uvedkommende for debatten. Langt de fleste indlæg, 88,7%, er reelle i den forstand, at de diskuterer politik, som er gruppens eksplicitte formål. 9% af alle indlæg er endvidere reflekterende i den forstand, at de i en eller anden forstand tager eksplicit stilling til debattens form. I en offentlighedsoptik er det naturligvis interessant, at 9% af indlæggene reflekterer over debattens forløb. Disse indlæg vil derfor senere blive gjort til genstand for en selvstændig analyse.

Hvad diskuteres?

Der kan være grund til at kigge nærmere på, hvad der konkret diskuteres i dk.politik. Studier af andre nyhedsgrupper har ofte vist, at symbolpolitiske emner dominerede samtidigt med, at der var en overvægt af højreorienterede

synspunkter.¹⁶ I den udvalgte stikprøve fordeler emnerne sig ret jævnt som angivet nedenfor. Ideologiske debatter og diskussion af fakta og definitioner fylder dog meget, helt i overensstemmelse med gruppens fundats og formål. Det konkrete emneområde, der fylder mest, er flygtninge og indvandrere, hvilket stemmer godt overens med den megen krydspostning til dk.politik.indvandring og den øvrige politiske dagsorden i perioden. Også andre symbolloadede områder som etik, lov og ret fylder meget i debatten, mens mere konkrete politikområder fylder mindre. Flere af disse, nemlig trafik, miljø og ungdomspolitik er dog eksplicit henvist til andre grupper, og denne regel overholdes stort set.

Emne	Antal indlæg	Emne	Antal indlæg
Ideologi	41	Generel politik	15
Indvandrere/muslimer	36	Historie	15
Definitioner	29	EU	14
Etik	28	Sociale forhold	11
Lov og ret	27	Medier	11
Økonomi	26	3.verden	11
Personer/organisationer	21	Konspiration	8
International Politik	16	Øresund	4
Miljø/teknologi	16	Skat/afgift	3
Sundhed	15	Energi	1

Diskussionerne er i øvrigt ofte præget af pludselige spring og emneskift. Dette har dels noget at gøre med den umoderede form, dels med det faktum at det grafiske overblik over debatten ofte er forvirrende, og at flere debatter går over mange måneder. Et par eksempler:

En diskussion om miljøaktivister i Skotland følges pludseligt op af en påstand om, at atomvåben er en forbrydelse mod menneskeheden. Hurtigt glider denne debat over i en diskussion om biologiske våben.

16. Se f.eks. (Hill & Hughes, 1998)

En diskussion om den økonomiske krise i Tyrkiet udvikler sig hurtigt til en debat om risikoen for, at tyrkere kommer til Danmark, og der følges op med oplysninger om, hvor stor arbejdsløsheden er blandt indvandrere i Danmark. Sidstnævnte eksempel viser, at debatten om flygtninge og indvandrere konstant ligger og lurur lige under overfladen blandt deltagerne.

Indhold og argumentation

Det er både blevet hævdet, at anonymiteten i nyhedsgrupper sætter argumentet i centrum, og at den umoderede form inviterer til at argumentere påstand mod påstand. I dk.politik indeholder 33,5% af alle indlæg formel argumentation. Heraf argumenterede cirka 1/3 på baggrund af eksterne argumenter, dvs. dokumenterede informationer eller fakta hentet udefra, mens 2/3 argumenterede med udgangspunkt i egne holdninger, viden og synspunkter. 18,3% af alle indlæg var kendetegnet ved bare påstande.

Indlæg med argumentation	N=311	
Ekstern validering	39	23,1%
Intern validering	73	43,2%
Påstand	57	33,7%
Totalt antal indlæg med argumentation	169	54,3%

Sammenligner man med en læserbrevsdebat, er der ingen tvivl om, at antallet af rene påstande ville være mindre på grund af den redaktionelle redigering. Imidlertid skal man også tage i betragtning, at mange velargumenterede indlæg, som på nettet offentliggøres, sorteres fra i aviser af pladshensyn. Spørgsmålet om redigering af debatter er derfor et tveægget sværd.

Information

I en ideel deliberation foregår der en politisk og demokratisk læringsproces, blandt andet ved at debatten tilvejebringer ny information og således gør deltagerne bedre i stand til at tage stilling til politiske spørgsmål. I dk.politik tilføjes debatten ny information i næsten 1/4 af alle indlæg, mens enkelte

indlæg, 2,3%, bruges til at søge information. En del af debatten på dk.politik handler som omtalt ovenfor om definitioner, præcisering af fakta og historiske begivenheder. Selv om disse diskussioner undertiden er ørkesløse og præget af personlige stridigheder om bestemte definitioner, tilføjer mange indlæg debatten ny information, f.eks. i form af tal eller historiske kendsgerninger, og kan således siges at være med til at skabe en mere oplyst kontekst for diskussion af politik. Andre indlæg henviser til oplysninger på hjemmesider eller andre eksterne kanaler og stiller således øget information til rådighed for debattens deltagere.

Antal indlæg der søger eller tilføjer information	N=311	
Information tilføjet	74	91,4%
Information søgt	7	8,6%
Totalt antal indlæg med information	81	26,0%

Én ting er disse overordnede tal, noget andet er, hvorvidt deltagerne føler sig mere informerede og oplyste efter deltagelse i debatten og som sådan har gennemgået en politisk og demokratisk læringsproces. Det viser sig, at godt 40% af deltagerne mener, at dk.politik har givet dem større indsigt i og kendskab til politik.

Har dk.politik givet dig større indsigt i og kendskab til politik?	N = 54	
Ja, meget	4	7,4%
Ja, noget	18	33,3%
Nej, egentlig ikke	24	44,4%
Nej, slet ikke	6	11,1%
Ubesvaret	2	3,70%

En lidt større procentdel føler, at de ved at deltage i dk.politik har fået et bedre grundlag for at tage stilling til politiske spørgsmål. Ifølge deltagerens

egen vurdering bidrager debatten på dk.politik således i et pænt omfang til deltageres oplysning og politisk-demokratiske uddannelse.

Har dk.politik givet dig et bedre grundlag for at tage stilling til politiske spørgsmål?	N = 54	
Ja, meget	6	11,1%
Ja, noget	17	31,5%
Nej, egentlig ikke	21	38,9%
Nej, slet ikke	8	14,8%
Ubesvaret	2	3,7%

Deliberation

Næste interessante skridt, når man skal vurdere relationerne i gruppen, er at se på den formelle deliberation: hvordan indlægget overordnet set forholder sig til andre deltagers argumenter. 139 eller 44,7% af alle indlæg viser eksplicitte tegn på deliberation. 74,8% af disse indlæg er fremadskridende i den forstand, at der tages stilling til et andet indlæg og debatteres respektfuldt i forhold hertil. I 10,1% af tilfældene vises der tegn på overbevisning, mens 15,1% af indlæggene rummer negativ deliberation derved, at deltageren som svar på andre indlæg radikaliserer egne synspunkter.

Denne fordeling bidrager til et billede af dk.politik som en broget forsamling af debattører. Meget af debatten skrider rent faktisk fremad, og rationel overbevisning forekommer. Omvendt er der også elementer af radikalisering og bekræftelse af egne synspunkter, dog ikke i det omfang andre studier af nyhedsgrupper har vist.¹⁷

Når deltagerne selv skal vurdere debattens karakter, fordeler svarene sig som angivet nedenfor. De har fået tre påstande at tage stilling til, nemlig at

17. Se f.eks. Anthony Wilhelms studier af amerikanske nyhedsgrupper, hvor henholdsvis republikanere og demokrater søgte egne synspunkter bekræftet i debatten (Wilhelm, 1998).

debatten er fri og åben, at den hovedsageligt består af enetale og markering af egne synspunkter, og at den er en mellemting mellem de to. Langt hovedparten af deltagerne hælder til den sidste påstand. Dette bekræfter et billede af dk.politik som en blanding mellem deliberative, respektfulde processer og endeløse, intetsigende debatter mellem bestemte enkeltindivider.

Hvad er dit indtryk af debatterne på dk.politik? Angiv hvilket af nedenstående udtryk, der ifølge dig passer bedst	N=54	
Debatten er en åben og fri dialog, hvor deltagerne tager og giver, og hvor man prøver at møde argumenter med argumenter	6	11,1%
Debatten er hovedsageligt markeringer af egne synspunkter, hvor man ikke lytter til hinanden	13	24,1%
Debatten er en mellemting mellem de ovenstående udsagn	32	59,3%
Ved ikke	1	1,9%
Ubesvaret	2	3,7%

Debattens kontakt med den samfundsmæssige dagsorden

Selv om debatten i en diskussionsgruppe kan være interessant i sig selv og bidrage til deltagernes demokratiske uddannelse og bevidsthed, er et essentielt element for den politiske offentlighed, at der er kontakt til den politiske dagsorden, ikke mindst med henblik på at præge denne og dermed de politiske beslutninger. Endvidere er det interessant at belyse, hvorledes diskussionen i en internetgruppe er i kontakt med eller refererer til en eksisterende ekstern dagsorden, således at der kan spores en konvergens mellem Internettet og andre medier. Den slags er uhyre vanskeligt at vurdere i praksis og en komplet undersøgelse ville under alle omstændigheder kræve et omfattende arbejde med at gennemse alle medier fra perioden med stor risiko for ikke at komme det nærmere. Derfor er den indlysende (og eneste) mulighed at tage

udgangspunkt i de steder i debatten, hvor der eksplicit henvises til en ekstern dagsorden.

Kun 27 indlæg eller 8,7% henviser til en ekstern dagsorden. Heraf er der kun 4 indlæg, der gennem debatten aktivt søger indflydelse på den eksterne dagsorden, f.eks. ved at opfordre til aktioner i det fysiske rum eller til at kontakte politikere.

23 indlæg tager udgangspunkt i en eksisterende dagsorden uden for gruppen. Heraf er der 12, der henviser til traditionelle massemedier såsom TV, radio og aviser, mens 11 henviser til den øvrige dagsorden, dvs. andre netdebatter, diskussioner med venner o.l.

En umiddelbar formodning om, at netdebatter har en begrænset kontakt med og effekt på den eksterne dagsorden, synes altså bekræftet. Mens der er en vis reference til diskussioner og debatter uden for gruppen, er den eksplicite målelige effekt på den politiske dagsorden meget begrænset indtil videre. Dette udelukker selvfølgelig ikke en effekt, den er blot ikke verificerbar.¹⁸

	Antal indlæg	Procent
Fra andre medier	12	44,4%
Fra øvrig dagsorden	11	40,7%
Til dagsorden	4	14,8%
Indlæg med dagsordenskontakt	27	8,7%
N	311	

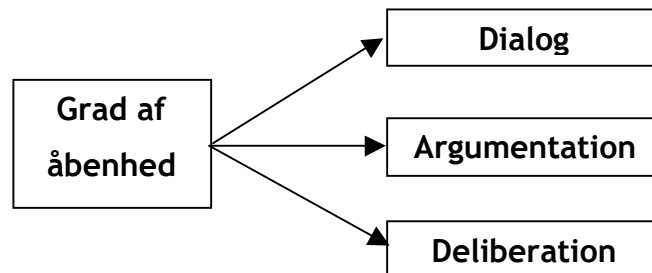
Indtrykket af debattens ringe direkte effekt på den politiske dagsorden bekræftes i øvrigt, hvis man spørger deltagerne selv. Over 2/3 af deltagerne tilskriver debatten på dk.politik ingen eller ringe effekt på den generelle

18. Mere intense studier af netdebatters dagsordens- og policy-effekt bør ideelt foretages på etablerede kendte fora, der har været online i lang tid og som tiltrækker udstrakt opmærksomhed. Et eksempel på et sådant forum er Minnesota E-democracy, og undertegnede undersøgelser af den reelle effekt af grupper vil derfor blive udført på dette forum.

politiske dagsorden, mens under 10% mener, at den har megen eller nogen indflydelse. Dertil kommer, at dk.politik sjældent frekventeres af politikere, og oftest når debattens synspunkter ikke videre end til deltagerne selv.

Anonymitetens konsekvenser

Til sidst skal vi belyse, hvilken indvirkning, deltagernes selvidentifikation har på debattens indhold. Ud fra gængse antagelser kunne man forvente, at anonyme deltagere er mere enetalende, mindre argumenterende og mindre delibererende end de, der står åbent frem. Hypotesen er, at graden af åbenhed har konsekvenser for dialog, argumentationsniveau og deliberation blandt deltagerne.

For det første kunne man formode, at anonymitet frister til enetale og påstande. Man er ikke socialt ansvarlig, ikke engang i forhold til sit navn, og tilskyndelsen til manglende argumentation og endda uhyrligheder burde derfor teoretisk set være større. Ser man på de relative tal i dk.politik er der da også tre gange så meget enetale blandt de anonyme bidragydere, som der er blandt de åbne, nemlig 19 mod 6,7%.

Åbenhed \ Dialog	Anonym	Delvist åben	Åben	Total
Start	4,8%	10,2%	5,1%	5,8%
Svar	76,2%	81,6%	88,2%	83,9%
Enetale	19,0%	8,2%	6,7%	10,3%
Total	100%	100%	100%	100%

Med hensyn til argumentationsniveauet er der blandt de anonyme brugere 27,4%, der eksplicit argumenterer, enten internt eller eksternt, mens tallet er 36% for de åbne brugere. Især hvad angår brugen af argumentation ved hjælp af ekstern validering er forskellen markant: kun 4,8% blandt de anonyme mod 15,2% blandt de åbne. Brugere, der er delvist åbne, fordeler sig i det store hele som de åbne.

Blandt brugere, hvis argumentation blot tager form af påstande, er der også en markant tendens, idet påstande er dobbelt så udbredte blandt de anonyme end blandt de åbne deltagere, 27,4% mod 14%.

Åbenhed \ Argumentation	Anonym	Delvist	Åben	Total
Ekstern	4,8%	16,3%	15,2%	12,5%
Intern	22,6%	22,4%	24,2%	23,5%
Ingen argument	45,2%	42,9%	46,6%	45,7%
Påstand	27,4%	18,3%	14,0%	18,3%
Total	100%	100%	100%	100%

Alt i alt tyder det på, at enetale, påstande og manglende argumentation er langt mere fremherskende blandt anonyme brugere end blandt deltagere, der identificerer sig selv.

Tendensen kan også spores hvad angår deliberation. Der er langt flere indlæg, der udviser eksplicit deliberation i form af enten overbevisning eller fremadskriden blandt de åbne brugere end blandt de anonyme, nemlig henholdsvis 43,2% mod 26,2%. Samtidig er der også blandt anonyme deltagere flere, der slet ikke udviser deliberation og flere, der ligefrem udviser radikaliserings i debatten.

Åbenhed \ Deliberation	Anonym	Delvist åben	Åben	Total
Overbevisning	4,8%	0%	5,6%	4,5%
Fremadskriden	21,4%	38,8%	37,6%	33,4%
Ingen deliberation	65,5%	51,0%	51,7%	55,3%
Radikalisering	8,3%	10,2%	5,1%	6,8%
Total	100%	100%	100%	100%

Omvendt er anonymitet ofte set som en styrke ved netdebatter. Legitimitet kan opnås i kraft af det bedre argument og ikke gennem status. Som andre netgrupper udviser dk.politik dog også eksempler på, at deltagere søger at bruge deres uddannelse eller jobtitel som legitimering af egne påstande. F.eks. nævner A i en teknisk miljødebat, at han er bioanalytiker men argumenterer ikke nærmere for sin påstand. Han søger altså autoritet i kraft af sin beskæftigelse og ikke gennem argumentet.

DEBATTENS REGLER OG FORLØB – PROCEDURER OG HÅNDHÆVELSE

For at vurdere gruppen som en politisk offentlighed kan det endvidere være interessant at studere, hvordan gruppen søger at opretholde sig selv, f.eks. ved at der løbende reflekteres over debatten for debatten og søges regler opstillet.

Selv om et online fællesskab som dk.politik ikke har nogen formel administration eller hierarki, er livet i gruppen ikke ganske anarkisk. Regler og retningslinier for debatter i diskussionsgrupper på nettet er udviklet langsomt over tid. Proceduren har været fuldstændig anarkisk, dvs. at flittige brugere har taget initiativet og vundet tilslutning eller ændret retningslinierne i takt med respons fra andre brugere. Der er ingen formel mulighed for at sanktionere folk, der gentagne gange bryder diskussionsreglerne. Der findes dog andre metoder, som det skal ses nedenfor. Herudover er man selvfølgelig ansvarlig for sine udtalelser i forhold til den generelle lovgivning. Således er en bruger på dk.politik i 1998 blevet dømt i Østre Landsret for racistiske udtalelser på

dk.politik.

De formelle regler og retningslinier for diskussionsgrupper, kaldet netikette, er udviklet på international basis. Der findes med udgangspunkt heri en specifik netikette for danske grupper¹⁹. Her bliver grupperne sammenlignet med en opslagstavle i supermarkedet eller en læserbrevsdebat i en avis. Der opfordres til respektfuldt sprogbrug, saglige indlæg og at stikke fingeren i jorden og følge debatten lidt, før man selv poster indlæg. Det fastslås, at man skal være forsigtig med krydspostning, og at der ikke er tradition for anonymitet i danske grupper. Endelig opfordres der til, at man kan kompensere for tekstmediets mangler som kommunikationsform ved at indføje de meget anvendte "smileys" i sine indlæg, hvormed man giver udtryk for følelser, ironi, harme, venlighed m.v.

Nogle grupper er modererede, således at alle indlæg skal godkendes af en selvbestaltet "moderator". Dette gælder ikke for dk.politik. Der er ej heller et sæt af ofte stillede spørgsmål, mere uddybende retningslinier for opførsel i debatten, som kendes fra andre grupper. Flere brugere ytrer dog ønske om at oprette et sådant sæt af retningslinier.

Dk.politik er altså umiddelbart en meget anarkistisk gruppe. Der findes dog en officiel fundats, oprindeligt foreslået af en enkelt bruger og derefter vedtaget efter sympatitilkendegivelser fra andre. Begrundelsen for at oprette et formelt sæt spilleregler var, at dk.politik var en af de få danske grupper uden fundats, og at den undertiden blev benyttet som skraldespand for andre grupper. Det gjorde det svært at tiltrække nye brugere og holde på de gamle. Det slås fast i fundatsen, at gruppens formål er diskussion af politiske emner, f.eks. økonomisk politik, retspolitik, udenrigspolitik, indenrigspolitik, EU-politik og ideologidiskussioner. Indvandringspolitik, miljøpolitik og trafikpolitik henvises til deres egne respektive nyhedsgrupper, og indlæg med overdreven brug af citater frabedes. Desuden er reklamer for hjemmesider, politiske blade samt indlæg med køb og salg for øje generelt forbudt.

19. Tilgængelig på www.usenet.dk/netikette

Den eneste måde, hvorpå disse regler kan opretholdes, er gennem gruppens eget liv i form af kommentarer eller sanktioner, når nogen har postet uvedkommende indlæg eller på anden måde brudt reglerne for debatten. Reaktionerne tager grundlæggende to former: *svar* og *tavshed*. Jeg skal efter tur berøre disse to former.

Ser man på de indlæg, der eksplicit tager stilling til debatten og andre deltageres opførsel i denne, ser det ud til, at tonen er mere polariseret end i den generelle debat. Især er der flere hadefulde indlæg.

Tonen i henholdsvis indlæg om debatten og alle indlæg		
	Indlæg om debatten	Generelle indlæg
Had	28,6%	10,6%
Sarkasme	17,9%	18,6%
Ligegyldighed	10,7%	29,9%
Saglighed	35,7%	32,8%
Respekt	7,1%	8,0%

Tonen der anvendes varierer fra deltager til deltager som i den generelle debat, men overordnet set er der en tendens til skarpe reaktioner i de tilfælde, hvor deltagerne poster helt eller delvist uvedkommende indlæg eller reklamerer for andre websider. En deltager anbefaler således en anden politisk debatside på nettet tilhørende en fagforening, og får at vide, at dk.politik er den bedste, vigtigste og mest relevante debat på nettet, og at det er upassende at reklamere for andre sider. En anden ting, der ofte medfører skarpe reaktioner er krydspostning til andre grupper. Ligeledes er der her, som i andre debatter på nettet, en lille klike af folk, der dyrker konspirationsteori, og disse gøres flere gange til genstand for forhånelser.

Omvendt er der andre typer brud på reglerne, der typisk bliver behandlet respektfuldt. Førstegangspostere, der ikke holder sig inden for emnet, bliver i flere tilfælde høfligt henvist til andre grupper, og en politisk kandidat, der blot ønsker at gøre opmærksom på sin status bliver budt velkommen, men får

samtidig at vide, at hendes indlæg bør have et konkret politisk indhold. Debutanter i gruppen, især kvinder, bliver i det hele taget oftest godt modtaget, hvilket tyder på en relativt uhindret adgang til debatten.

En anden (og tilsyneladende lige så almindelig) sanktion deltagerne imellem består i, at ingen besvarer et indlæg, noget der jo også kendes fra fysiske debatter. Et godt eksempel er B., der er kendt og tilsyneladende berygtet for heftige læserbrevskampagner tilbage i 80'erne. Han har tidligere været meget dominerende på dk.politik, især med indlæg om flygtninge og indvandrere. Gamle brugere af gruppen oplyser, at det blandt andet var på grund af ham, at man oprettede dk.politik.indvandring. På trods af mange hadske e-mails gennem tiden, vedbliver han med at poste, og det ser ud til, at den nuværende sanktion mod ham er ignorering. Flere gange starter han en debat eller svarer på eksisterende indlæg, hvorefter svaret er larmende tavshed. Der eksisterer ligefrem et sæt af ofte stillede spørgsmål om personen, der har til hensigt at advare imod ham. Andre brugere opfordres til at bruge et filter, der blokerer for hans indlæg, men han omgår disse filtre ved at bruge synonymmer og forskellige e-mail-adresser.

Vi har altså her et oplagt eksempel på de nye muligheder for filtrering af information i elektroniske medier. Man kan vælge andres budskaber fra. I tilfældet B. kan det være nødvendigt for at opretholde gruppens liv, men filtre kan også anvendes til at blokere for upopulære synspunkter og således føre til mindre mangfoldighed i debatten.

Et andet eksempel på reaktioner finder vi i tilfældet S. der ofte poster meget lange indlæg i genren konspirationsteori, f.eks. om muligheden for at kontrollere og læse menneskelige tanker. Oftest er det noget, han har sakset fra andre (net)medier. I de fleste tilfælde besvares sådanne indlæg overhovedet ikke, i et enkelt tilfælde ekspliciteres tavsheden med en bemærkning om, at så vanvittige påstande ikke fortjener et svar.

Endelig kan det nævnes, at debatten ofte tager form af en andenordens iagttagelse, hvor det diskuteres, hvorvidt reaktioner på brud på netiketten har været for hårde eller for bløde. Opretholdelsen af debatten er med andre ord

selvreflekterende.

DELTAGERNE PÅ DK.POLITIK

I det ovenstående har vi beskæftiget os med deltagerens roller og opførsel. For at komme til en dybere forståelse af, hvem personerne bag indlæggene er og få undersøgt hypoteser om fri adgang til debatten og fysiske forholds manglende betydning, foretog jeg som nævnt afslutningsvist et survey blandt deltagerne. Med 54 deltagere synes der at være grundlag for at tegne et billede af gruppens deltagere. Jeg kan selvsagt ikke vide noget med sikkerhed om, hvor repræsentative svarpersonerne er og kan under alle omstændigheder ikke fange deltagere, der kun læser indlæg, men som ikke poster. Disse begrænsninger taget i betragtning synes undersøgelsen dog at give et billede af deltagerne, der på vigtige områder svarer til forventningerne til deltagere i online surveys. Samtidig viser forskellige tests af svarpersonernes sammensætning, f.eks. køn,²⁰ at de svarer til den generelle population blandt alle 270 deltagere.

Hvem er deltagerne

Det er blevet hævdet, at deltagere i netdebatter er Tordenskjolds soldater, dvs. superaktive netbrugere, der i forvejen er politisk aktive og interesserede.²¹ Dette er i modstrid med de forfattere, der hævder, at nettet giver nye muligheder for mobilisering af politisk inaktive.²² Denne undersøgelse synes i høj grad at kunne bekræfte den første type påstand.

Det store flertal af deltagerne på dk.politik har deltaget i diskussionsgrupper på nettet i mere end tre år og er således meget erfarne netbrugere. Samtidig har næsten halvdelen postet mere end 100 indlæg. Der er altså

20. En optælling af alle 270 deltagere på baggrund af e-mail adresser viste, at 76,7 % var mænd, 3,7 % var kvinder og 19,6 % var ikke afgørbare. Dette tal, korrigeret for de uafgørbare, modsvarer meget godt af kønsfordelingen blandt deltagere, se senere.

21. F.eks. hævdet af (Hoff, Löfgren & Johansson, 1999)

22. Se f.eks. (Hill & Hughes, 1998)

tilsyneladende en hård kerne på dk.politik, noget der også kendes fra andre netgrupper. Dette bekræftes af, at de navne, der i 2001 poster mest, også kan findes i debatter flere år tilbage.

Hvornår deltog du første gang i nyhedsgrupper på nettet?	N=54	
For mere end 5 år siden	16	29,7%
For 3-5 år siden	21	38,9%
For 1-2 år siden	13	24,1%
I år	2	3,7%
Ubesvaret	2	3,7%

Hvor mange indlæg har du cirka postet på dk.politik?	N=54	
1-5	13	24,1%
6-20	5	9,3%
21-100	12	22,2%
Over 100	23	42,6%
Ubesvaret	1	1,9%

Spørger man til deltagernes ærinde i debatten, fordeler svarene sig som nedenfor. Det mest overraskende er nok, at hele 50% af deltagerne siger, at de har startet debatter. Det tyder igen på, at det er store dele af gruppens ”kernebrugere”, der har svaret på spørgeskemaet. Næsten 40% af deltagerne har debatteret med enkeltpersoner, hvilket bekræfter at lange ordvekslinger person til person udgør en stor del af debattens struktur.

Hvad har været dit primære ærinde i debatten på dk.politik?	N=54 (flere svar tilladt)	
Startet debatter	27	50%
Svaret på indlæg	43	79,6%
Spurgt efter information	11	20,4%
Bidraget med information	26	48,2%
Deltaget i debatter med enkelte personer	21	38,9%
Blot kigget	17	31,5%

Politisk interesse

Disse tal bør naturligvis sammenholdes med deltagernes interesse for og deltagelse i politiske aktiviteter forud for og sideløbende med deltagelse i dk.politik.

Meget tyder på, at vi har at gøre med en gruppe af stærkt politisk interesserede mennesker. Over 90% angiver, at de er meget eller noget interesserede i politik. Samtidig har et flertal af deltagerne besøgt andre debatter på nettet, flest på partiers eller nyhedsmediers hjemmesider. Der er altså for det meste ikke tale om folk, der blot poster i dk.politik.

Rigtig mange af deltagerne er også politisk aktive på mere traditionelle måder. Således er 37% medlem af et politisk parti, et tal, der er 8-10 gange højere end i befolkningen som helhed. Mellem 15 og 20% af deltagerne har inden for det sidste år henholdsvis været medlem af græsrodsforeninger og deltaget i borgermøder, og 1/3 har kontaktet politikere eller embedsmænd i et bestemt ærinde. 76% har diskuteret politik med venner, familie eller kolleger. Billedet af gruppens deltagere er altså, at vi har at gøre med folk, der er langt mere politisk aktive end gennemsnittet.

Selv om det overordnede billede altså tyder på, at vi har at gøre med Tordenskjolds soldater, som i forvejen har stor interesse for politik, er der dog 33%, der siger, at deres politiske interesse og aktivitet er øget som følge af deltagelse i dk.politik. Billedet suppleres af enkelte e-mails fra deltagere, der

fortæller, at debatter på nettet har vakt deres interesse for politik. For langt de fleste er interessen og aktiviteten dog uændret. Skal man således konkludere tyder det på, at dk.politik overordnet set bidrager til at gøre de i forvejen aktive endnu mere aktive.

Deltagernes ressourcer

Billedet af deltagerne på dk.politik som en særlig gruppe bekræftes af deres demografiske karakteristika. Deltagerne har med andre ord særligt gode forudsætninger for at deltage i debatter på nettet. Således er det meget aktive netbrugere, der er aktive på dk.politik. Samtlige 52 deltagere, der har besvaret dette spørgsmål, angiver således, at de er på Internettet hver dag. 96% af alle deltagere har adgang til Internettet hjemmefra, og de fleste deltagere har adgang til Internettet både hjemme og på skole eller arbejde.

Hvor har du adgang til Internettet?	N=54 (flere svar tilladt)	
Hjemme	52	96,3%
På arbejde	28	51,9%
På skole/uddannelsesinstitution	17	31,5%
Fra offentlige steder (f.eks. biblioteker)	11	20,4%
Hos familie/venner	11	20,4%
Andre steder	4	7,4%

Samtidig har deltagerne også et stort forbrug af øvrige medier, idet 80% anvender TV og aviser mindst en gang om ugen. Der er altså ikke noget, der umiddelbart tyder på, at Internettet erstatter andre medier for deltagerne.

Hvilke andre medier end Internettet anvender du mindst en gang om ugen?	N=54	
TV	44	81,5%
Radio	34	63%

Aviser	43	79,6%
Tidsskrifter	26	48,2%
Blade/magasiner	21	38,9%
Andre medier	5	9,3%

Kønsfordelingen på dk.politik er særdeles skæv, hvis man skal tro fordelingen af svarpersoner på spørgeskemaet: 87% af deltagerne er mænd, hvilket er slående, når man betænker, at godt halvdelen af internetbrugerne i dag er kvinder.

Hvad er dit køn?	N=54	
Mand	47	87%
Kvinde	4	7,4%
Ubesvaret	3	5,6%

Endvidere bor næsten halvdelen af deltagerne i en af de fire største byer, mens resten fordeler sig ligeligt i mindre byer og landområder.

Hvad angår uddannelsesniveaueet blandt deltagerne er fordelingen mere ligelig, om end der er en vis overvægt af deltagere med en lang videregående uddannelse, noget der også kan forklares ved en generelt højere internetadgang blandt denne gruppe.

Hvilken uddannelse har du? (Marker den højeste uddannelse du har afsluttet eller er i gang med)	N=54	
Folkeskole eller tilsvarende (7-10 års skolegang)	6	11,1%
Læreplads eller udlært i et fag	5	9,3%
Gymnasial uddannelse (f.eks. alment gymnasium, HF, teknisk gymnasium)	12	22,2%
Kortere videregående uddannelse (1-2,5 år, f.eks. laborant, økonoma)	4	7,4%
Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år, f.eks. sygeplejerske, lærer)	8	14,8%
Længere videregående uddannelse (5-7 år, universitetsuddannelse)	15	27,8%
Anden uddannelse	2	3,7%
Ubesvaret	2	3,7%

Samme tendens gør sig gældende, når man betragter deltageres erhverv. En uforholdsmæssig stor del af deltagerne er studerende, noget der ikke bare kan forklares ved større internetadgang men også generelt større politisk engagement blandt denne gruppe.

Hvad er dit nuværende erhverv?	N=54	
Ufaglært	3	5,56%
Faglært	2	3,70%
Funktionær	10	18,52%
Højere funktionær	8	14,81%
Selvstændig	6	11,11%
Studerende	15	27,78%
Elev/lærling	0	0,00%
Ude af erhverv (pensionist, førtidspensionist, efterløn)	2	3,70%
Arbejdsledig	0	0,00%
Andet	6	11,11%
Ubesvaret	2	3,70%

Konklusionen om gruppens deltagere må derfor være, at mens deltagerne fordeler sig forholdsvis jævnt med hensyn til erhverv og uddannelse, har de det tilfælles, at de har internetadgang hjemmefra, de har anvendt nettet og netgrupper i flere år, og de har en politisk interesse og engagement, der ligger langt over gennemsnittet i befolkningen. Det tyder altså ikke på, at en gruppe som dk.politik i nævneværdigt omgang bidrager til at mobilisere nye eller hidtil marginaliserede grupper og personer. Således må dk.politik ses som et supplement til politisk deltagelse for de i forvejen aktive.

KONKLUSION

Det har været meget debatteret, hvordan man bedst kan karakterisere debatter på nettet i forhold til andre former for politisk deltagelse. Er det primært en debat mellem borgerne eller er det mere en slags kanal eller høringsproces i forhold til det politiske system? I vurderingen af dk.politik får deltagerne her et ord med på vejen. De anfører, at læserbreve og diskussioner ansigt til ansigt er

de to traditionelle deltagelsesformer, der kommer dk.politik nærmest. Det bekræfter billedet af dk.politik som et horisontalt debatforum med begrænsede kontaktmuligheder i forhold til det etablerede politiske system.

Hvis du skulle sammenligne det at deltage i debatten på dk.politik med andre former for politisk deltagelse, hvad synes du så, det mest ligner?	N=54 (flere svar tilladt)	
At skrive læserbrev/indlæg til en avis eller tidsskrift	29	53,7%
At deltage i et borgermøde	9	16,7%
At kontakte politikerne skriftligt	0	0%
At kontakte politikerne mundtligt	1	1,9%
At diskutere politik med venner, kollegaer eller familie	36	66,7%
Ved ikke	0	0%
Andet, angiv hvad	8	14,8%

Undersøgelsens konklusion er generelt, at dk.politik synes at bekræfte såvel optimistiske som pessimistiske forudsigelser om en mulig politisk offentlighed på nettet. Billedet er, at livet i dk.politik nogenlunde er delt i to halvdele. En del med saglig debat mellem deltagere, der respekterer hinanden og som i processen både viser og eksplicit indrømmer, at de gennemgår politiske læringsprocesser og bliver klogere. Den anden del rummer debatter, der ofte resulterer i endeløse dialoger og skænderier mellem to eller flere bestemte deltagere. Ofte er tonen sarkastisk eller hadefuld, og mange deltagere udviser både i ord og handling træthed over disse debatter.

Når dette er sagt, må det konkluderes, at dk.politik i hvert fald i et vist omfang opfylder offentlighedens funktioner som et sagligt, fremadskridende og uddannende forum, idet der både i debatten og blandt deltagernes svar er klare tegn på både øget oplysning og mere klar stillingtagen til politiske problemer. Derimod er offentlighedens funktion som dagsordensfastsættende i ingen eller kun meget begrænset omfang varetaget. Internetdebatter som dk.politik er altså indtil videre lukkede kaffestuer med begrænset ekstern effekt.

Et særligt aspekt er her anonymiteten på nettet. Det har ofte været hævdedt, at anonymiteten på netgrupper kan føre til flaming og usaglig debat. Debatten på dk.politik bekræfter denne påstand, idet anonyme bidrag i langt højere grad end deltagere med afsender rummer enetale, påstande og manglende argumentation. Samtidig er der større tendens til radikaliserings blandt anonyme bidragsydere, og de bidrager således i mindre omfang end åbne deltagere til deliberation i debatten. Tonen synes i knap så høj grad bestemt af, hvorvidt deltageren er anonym eller åben, omend en vis korrelation mellem åbenhed og saglighed kunne spores.

Samtidig viser analysen af deltagerne, at det er meget politisk aktive folk, der i stort omfang har øget deres politiske interesse og engagement som følge af deltagelse i dk.politik. Internettet ser altså ikke ud til at mobilisere nye eller hidtil marginaliserede politiske aktører men supplerer øvrig politisk deltagelse og øger dermed i et vist omfang den politiske deltagelse generelt.

Hvad angår adgangen til dk.politik er der stor forskel på den formelle og reelle adgang. Selv om vi har set det som en af Internettets store fordele, at der principielt er åben adgang for alle, viser undersøgelsen, at deltagerne alle er meget flittige internetbrugere, langt mere politisk aktive end gennemsnittet for langt størstedelens vedkommende mænd og generelt bedre uddannede end gennemsnittet. Det tyder altså på, at adgangen til politisk debat på nettet i sidste ende er bestemt af tilgængelige fysiske og sociale ressourcer.

Vi har også belyst gruppens interne liv og set, hvorledes debatten søges opretholdt gennem forskellige former for sanktioner fra kommentarer af vidt forskellige art til larmende tavshed og blokering af bestemte deltagere. Det tyder altså på, at selv de anarkistiske internetgrupper finder veje at styre debatten på, således at den sociale organisering i høj grad kommer til at afspejle relationer i den fysiske verden.

LITTERATUR

Dahlberg, Lincoln (2001). "Extending the Public Sphere through Cyberspace: The Case of Minnesota E-Democracy", *First Monday*, 6, 3.
http://firstmonday.org/issues/issue6_3/dahlberg/index.html.

Davis, Richard (1999). *The Web of Politics - the internet's impact on the American political system*, New York: Oxford University Press .

Ess, Charles (1996). "The Political Computer: Democracy, CMC and Habermas", pp. 197-230 i Charles Ess (editor), *Philosophical Perspectives on Computer-Mediated Communication*, Albany: State University of New York Press.

Graham, Gordon (1999). *the Internet:// a philosophical inquiry*, London: Rotledge.

Hill, Kevin A. & John E. Hughes (1998). *Cyberpolitics - Citizen Activism in the Age of the Internet*, Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield.

Hoff, Jens, Karl Löfgren & Sune Johansson (1999). *Internet og demokrati - Erfaringer fra kommunalvalget 1997*, 1.udgave, København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.

Wilhelm, Anthony G. (1998). "Virtual Sounding Boards - How deliberative is online political discussion?", *Information, Communication & Society*, 1, 3, pp. 313-338.

Wilhelm, Anthony G. (2000). *Democracy in the Digital Age*, New York: Routledge.

The Centre for Internet Research

The Centre for Internet Research was established in September 2000 with the aim of encouraging research in the social and cultural implications and functions of the internet. More information about the centre and its activities can be obtained from <http://cfi.imv.au.dk>.

The papers from the Centre for Internet Research

All papers from the Centre for Internet Research can be found on the centres website <http://cfi.imv.au.dk/pub>. As long as in print, copies of the papers may be obtained by contacting cfi@imv.au.dk. Please specify complete address (for the purpose of citation please note that the printed and electronic versions are identical).

Papers from the Centre for Internet Research:

01. Mark Poster: Print and Digital Authorship
02. Niels Ole Finnemann: The Internet
– A New Communicational Infrastructure
03. Wolfgang Kleinwächter: Global Governance
in the Information Age
04. Jesper Tække & Berit Holmqvist:
Nyhedsgrupper set som
selvorganiserende interaktionssystemer
05. Niels Brügger & Henrik Bødker (eds.):
The Internet and Society?
06. Anne Ellerup Nielsen: Rhetorical Features
of the Company Website
07. Jakob Linaa Jensen: Den virtuelle politiske
offentlighed — et dansk casestudie

Center for Internetforskning

Institut for Informations- og medievidenskab

Niels Juels Gade 84 · DK-8200 Århus N

Tel. + 45 89 42 19 25 · Fax +45 89 42 19 52

cfi_editors@imv.au.dk · <http://cfi.imv.au.dk>